

דבר חודש בחודשו

בס"ד

מתורתו של הגאון הגדול רבי יואל שורץ שליט"א

עלון 63 - תמוז 3 תשפ'

בין המצרים תשפ'

בין המצרים

קורא אותן (בראשית לו, ו) "...נִפְשׁוֹת בְּיָתוֹ..." לשון רבים, לפי שהיו עובדין לאלהות הרבה, יעקב שבעים היו לו והכתוב קורא אותן נפש, לפי שהיו עובדים לאל אחד: על השוני בלשון התורה על בני משפחת יעקב שאף שמנו שבעים איש הם מכונים "הַנְּפָשׁוֹת" לשון יחיד, ואילו עשיו ששה איש וקרא להם "נִפְשׁוֹת" לשון רבים. כי את משפחת יעקב האמונה בא-ל אחד מחברת אותם, ואילו עשיו עובדים לאלילים שונים. ומעמד הר סיני היה כאשר עם ישראל היו מאוחדים, ככתוב "ויחן ישראל" בלשון יחיד, אבל במסעות שקודם לזה נאמר "ויסעו ויחננו" לשון רבים, וגם בגלות התורה מחברת את היהודים המפוזרים בכל המקומות. סמל לכך הוא השולחן ערוך, חיבור שחובר על ידי שני אנשים בשני מקומות רחוקים זה מזה האחד בארץ והשני בגולה. זה מגלות ישמעאל וזה מגלות עשיו. והכל הפך לספר אחד שעל פיו חי עם ישראל.

אחדות עם ישראל מתבטאת בארץ ישראל באופן מיוחד, ארץ ישראל איחדה שנים עשר שבטים דבר שלא היה לעמים אחרים, הכנענים היו לשבעה עמים ורק עם ישראל היה לעם אחד בארץ עד חלוקת השבטים בימי רחבעם. וגם בתקופת בית שני היו עם אחד בארץ, והכתוב קרא לנו (דב"מ א' יז' כא'): "...זֶה יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַרְצֵנוּ..." , ובזוה"ק (ויקרא צג, ב) נאמר שאין נקראים אחד אלא בארץ, ובעיקר בירושלים, שעליה נאמר (תהלים קכ"ב ג'): "יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה פְעִיר שְׁוֹנֵי צִבְרָה לָהּ יְיָדֵינוּ", ובמקדש עוד יותר, הקרבנות שבמקדש באו מכסף השקלים שכל אחד נתן בשווה והיה מטבע חצי ללמד שאדם בלא להיות חלק מהכלל אינו אלא חצי, גם המקום שפני המתפללים מכוונים אליו הוא המקדש לכן הוא מכונה תלפיות שהוא מקום שכל פיות המתפללים פונים אליו. (ברכות ל, א).

חטא העגל שהחליש את הקשר אל הקב"ה גם החליש את הקשר לארץ שהיא מקום שההשגחה של הבורא יותר גלויה, ולכן חיוב המצוות בה גדול יותר לפי הספרי כמוש"כ הרמב"ן שבגולה חיוב המצוות הוא רק שידעו הגולים כיצד לקיימן כשיבואו לארץ. יתכן וזה גרם לחטא המרגלים שהיה בגלל (תהלים קו' כד') "וַיִּמְאַסוּ בְּאַרְצָהּ זִמְדָה..." שהוא בעיקר מקום לחיות בו לפני ה' והחוטאים שם נענשים בתוספת חומרה. והארץ מקיאה את החוטאים בעבירות חמורות.

חטא העגל גרם גם לפירוד שאמרו אלה אלוהיך ישראל לשון רבים, לפי רשב"י משום שנתאו לאלילים שונים. כל אלה היו סיבות ליצור את חטא המרגלים, שרצו לחיות בהרגשת עצמאות ללא תלות מוחלטת בהקב"ה כמו שצריך לחיות בארץ, וכן למעט בחיוב שמחייבת הארץ לדאוג גם לכלל, בגלות האדם המצליח לא היה חייב להיות שותף בענייני הציבור כמו בארץ שהיו אחראים לכלל, וכשבא אויב כולם היו חייבים להתגייס למלחמה, וכן הדאגה למקדש וצרכיו.

שלושה עניינים ישנם בארץ: קדושת הארץ, קדושת ירושלים וקדושת המקדש. וחורבנם היה מסיבות שונות, על אבדן הארץ נאמר (בבא מציעא פה, ב) בגלל שלא ברכו

ימי בין המצרים הם בין י"ז בתמוז, יום חורבן ירושלים ושבירת הלוחות בגלל חטא העגל, ליום ט' באב יום חורבן המקדש, בו היה חטא המרגלים בהוצאת דיבה על ארץ ישראל, ואז נאמר להם: אתם בכיתם בכייה של חַיִּינָם וְאֵנִי אֶקְבַּע אוֹתוֹ לְכֶם יוֹם שֶׁל בְּכִיָּה לְדוֹרוֹת, ופרשיות התורה שביניהם מוזכר בהם ענייני ארץ ישראל, כמו שכתב הש"ה הקדוש.

אמרו חז"ל (ירושלמי, יומא פרק א' הלכה א') "כל דור שלא נבנה בית המקדש ימיו כאילו נחרב בימיו", והמובן בזה הוא שהחטא השפיע לדורות, והשפעתו לא נגמרה, וכאילו כל שנה שלא נבנה הרי שהשפעת החטא גרמה לכך, וכן בחטא העגל נאמר (שמות לב, לד): "...וַיִּיָּוֶם פְּקֻדֵי יִפְקְדֵיהֶּי...". ואמרו חז"ל, שאין פורענות שאין בה קורטוב משל העגל, כי השפעות החטא משפיעות לדורות, וממילא גם העונש שבעקבותיו.

ואלו שני חלקי הגלות, הגלות לחז"ל בגלל חטא המרגלים, שחטאו בארץ, ושיעבוד המלכויות בגלל חטא העגל, שאיבד ממעלתם של ישראל ונתן כח לאומות העולם. כיוון שהתרחקנו מהקב"ה בחטא זה, כוח ההשפעה שלנו לקרב את האומות אל ה' נחלש, ולכן באו אומות ולקחו מחלקים מהתורה, וייסדו בכח זה, ב' שלוש דתות חדשות, כדברי הזוהר: שהעגל היה חצי שור- עשו = נצרות, חצי חמור - ישמעאל = אסלם, שלמרות העיוות והסילוף שלהם, הם קדמו את האנושות, כמו שכתב הרמב"ם (הלכות מלכים פרק י"א) שהם סללו דרך להבאת המשיח! כי פרסמו את התורה וצמצמו את האלילות, ובזמן התיקון שיהיה בזמן המשיח, יכירו בטעותם ויחזרו לאמת, כמו שגילה אותה הבורא במעמד הר סיני.

ובשעבודנו תחת העמים התעלינו, כמו ששעבוד מצרים היה כור הברזל עבורנו. וכך גם התפרסמה האמת בעולם, בכך שמסרנו נפש על התורה. וכמו שכתוב בספר דעת סופרים, על נס חנוכה שהמסירות נפש של החשמונאים על קידוש ה' השפיעה ה' על האויבים והשלימו עם החשמונאים. וגם הרש"ר הירש באגרות צפון שעם ישראל שימש דוגמה לעמים במיוחד במסירות הנפש שלו לקיום המצוות שלמרות ההשפלה והסבל שיהיה מנת חלקם ויכלו לזכות לכל הטוב של שאר האזרחים אילו חלילה המירו דתם, ובכל זאת שמרו על דתם, זה הוכיח להם את גדלות האמונה באלוקים.

והגאולה, תלויה בתיקון החטאים שגרמו את החורבנות, ובמיוחד חטא שנאת חנם שגרם את חורבן הבית השני.

הגלות לחז"ל היא בגלל חטא המרגלים, שנחלש כוחה של הארץ ללמד את יושבי תבל את האמונה באלוקים, והיינו צריכים להיות בקרב העמים כדי שילמדו מאתנו דבר זה.

התורה מחברת את עם ישראל לקב"ה, ומשלימה את האיחוד ביניהם שנעשה על ידי האמונה המשותפת, וכלשון רש"י (בראשית מו, כו) "כָּל הַנְּפָשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב..." מצאתי בויקרא רבה (ד ו) עשו שש נפשות היו לו והכתוב

(איכה א' א'); "אִיכָה יִשְׁבֶּה בְּדָר וְגוֹי. לִכֵּן יִיזוּ בְּתַמוּז נִקְבַּע לְיוֹם צוּם שְׂאֵחַת הַסִּיבּוֹת הַיָּא חוֹרְבֵן יְרוּשָׁלַיִם, וְכֵן עֲשֵׂרָה בְּטַבַּת שֶׁהִתְחִיל הַמְצוֹר עַל יְרוּשָׁלַיִם, בְּתַפִּילַת "לִשְׁנֵה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם" מִסִּימַיִם אֶת לַיַל הַסֵּדֵר יוֹם כִּיפּוֹר וּשְׂמַחַת תּוֹרָה. כִּיוּן שֶׁכֵּן, תִּיקוּן הַקֶּשֶׁר לִירוּשָׁלַיִם כּוֹלֵל גַּם תִּיקוּן הַקֶּשֶׁר לַאֲרֶץ וּלְמִקְדָּשׁ. וְזוֹכָה שִׁיתַקִּיִּים נְבוֹאָת זְכַרְיָה ח' ד' "עַד יֵשְׁבוּ יְקִנִּים וְיִקְנֹת בְּרוּזָבוֹת יְרוּשָׁלַיִם..." , וְרוּחוֹבוֹת הַעִיר יִמְלָאוּ יְלָדִים וְיִלְדוּת מִשְׁחָקִים בְּרוּחוֹבוֹתֶיהָ, כְּמוֹ שְׁנִיחָם בְּהַ רְבִי עֲקִיבָא אֶת חֲבָרֵי כְּשָׂרָאוּ שׁוֹעַל יוֹצֵא מִבֵּית קוֹדֶשׁ הַקּוֹדֶשִׁים כְּאִמּוֹר (מְכוֹת כ"ד).

תכנית סיפוח השטחים והקורונה

יש לשים לב לגימטריא "השטחים" בגימטריא 367 - קורונה 367, "הקורונה ימנע" בגימטריא "סיפוח השטחים". אכן, בגלל הקורונה נמנע בני גנץ מכל עיסוק בסיפוח, שהיה צריך להיות בט' תמוז יום חורבן ירושלים הראשון. כתוב "וַיִּמְאַסּוּ בְּאֶרֶץ זְמַרְדֵּה..." , התשובה לחטא זה היא לשוב לארץ. החטא בבית שני שלא עלו הרבה יהודים בשיבת ציון כמו שביאר הכוזרי וכמו שגם משמע ביומא ט' שזה גרם לכך שביט שני היה פחות מהראשון, חיזוק הקשר הרוחני לארץ ישראל מהווה תיקון לחטא המאסיסה בארץ חמדה, מה שאולי היה חלק מסיבות הקורונה - היציאות לחו"ל שלא כהלכה, ובעיקר בחודש תמוז היו היציאות לחו"ל עם סיום הלימודים, והשנה המגפה מונעת יציאה לחו"ל. זה כנראה בא ללמדנו לתקן חטא חמור זה. מגפת קורונה בגימטריא 890, המילים נגד-57 ארץ-291 ישראל-541 = 889 או מגפת הקורונה 895 ועוד 2 הכולל, המילים בגלל-65 ארץ ישראל-897 = 832.

וביום י"ז בתמוז אנו עוסקים בתיקון הקשר לירושלים והוא באמת נחשב לתיקון הכל הארץ והמקדש.

הסיבות לחולשת הקשר שלנו עם ארץ ישראל

הקשר של עם ישראל לארץ ישראל איננו קשר טבעי - גשמי ככל האומות שיש להם ארץ משלהם, אלא היא קשר רוחני, והארץ יש לה קדושה יתירה וצריך להיות ראוי לה, והיא מקיאה את אלו שאינם ראויים לה. ולכן, כשאין ראויים הקשר נחלש.

כבר מתחילת הקשר שלנו עם ארץ ישראל נתגלה דבר זה, הקב"ה אמר לאברהם אבינו (בראשית יב' א'): "לָךְ לָךְ מִיָּאֲרֶץ וּבְמִזְמֹרְלָךְ וּבְמִבֵּית אֲבִיךָ", אף שלכאורה הסדר צריך להיות להיפך, שכן קודם יוצא אדם מהבית ומהמולדת ורק אח"כ מהארץ, אלא, כי כאן נאמר לו לא רק לעזוב את מקומו הגשמי, אלא להסיח דעתו מהקשר עם הארץ הקודמת, כדי להתקשר עם מקומו החדש - ארץ ישראל, ועל זה רמזו חז"ל במדרש רבה "וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לָךְ לָךְ" - פתח ר' יצחק "שִׁמְעֵי בַת יִרְאֵי וְהִלְפֵי אֲנִיךָ וְשִׁכּוּזֵי עֲמֹךָ וּבֵית אֲבִיךָ" (תהלים מה' יא') הרי שקודם נאמר לשכוח את העם ואחר כך את בית אביך. (על פי רבי יחזקאל אברמסקי בספרו ארץ ישראל - נחלת עם ישראל).

הרי שהקשר לארץ ישראל הוא קשר רוחני ולכן הוא תלוי בהתנתקות מהמקומות הקודמים שאינם קדושים כמותה.

ואמרו חז"ל במכילתא (בא מסכתא דפסחא פרשה יח): "ונתנה לך שלא תהא בעיניך כירושת אבות אלא תהא בעיניך כאלו היום נתונה לך". וכן במדרש תנחומא (פרשת בא): "ונתנה לך שלא תאמר ירשתי אותה מאבותיי", אין ארץ ישראל ארץ לאומית כארצות הגויים שיורשים מאבותם את נחלתם, אלא ארץ קדושה ורוחנית, ובכל פעם צריך מחדש להיות ראוי לה ולזכות בה.

בתורה תחילה, והיינו שלא היתה חשובה בעיניהם שלא למדו לשמה, או למדו רק כדי לדעת מה לקיים ולא בשביל להתקרב אל הקב"ה, שסגולת התורה להתקרב על ידה לקב"ה יותר מכל המצוות, הסיבות לחורבן ירושלים, שנאת חנם, חילול שבת ביטול תלמוד תורה, ביטול קריאת שמע ועוד. חורבן המקדש, הראשון ג' עבירות חמורות, ושני שנאת חנם.

ולכן ראוי לעסוק בשלושת השבועות בחיזוק הקשר לארץ ישראל, שמחזק את הקשר עם הבורא לקיום המצוות וללימוד התורה, ולחיזוק הקשר שבין איש לרעהו שמירת הלשון ואהבת ישראל.

ימי בין המצרים אנו קוראים בתורה בפרשת מטות, על קשר חלש לארץ ישראל הנפרם ביתר קלות, כמו בני גד ובני ראובן שויתרו על חלקם בארץ היותר קדושה בשביל רכושם ומרעה הצאן. ימי חודש תמוז בארץ סימן לחולשה שליש המדינה יוצאת לנופש וטיולים בחו"ל. עזרא וסייעתו הגיע בא' אב לירושלים ובט"ו תמוז הגיעו לגבולות ההבטחה, וכמו שמדגיש בבני יששכר, וזה מעין תיקון לחטא המרגלים שהיה אז, תכנית הוויתורים של ברק נכשלה רק בגלל ערפאת שלא הסכים, והדיונים היו בין ט' ל"ז תמוז - שני תאריכי חורבן ירושלים. ומלחמת לבנון בתשס"ו שפרצה ב"ז בתמוז סכלה את התוכנית.

האבילות על ירושלים ומעלות ירושלים

עיקר האבילות על ירושלים, אבלי ציון וירושלים, כל המתאבל על ירושלים, למה חז"ל מדגישים את האבילות על ירושלים, כי היא מסמלת את עיקר הארץ לכן נשבעו הגולים אם אשכחך ירושלים, כל המתאבל על ירושלים וכו', והמשמח חתן וכלה כאילו בנה חורבה מחורבות ירושלים. גם התלמוד ירושלמי נקרא על שם ירושלים אף שכלל לא חובר בירושלים, כי היא עיקר הארץ וסמל לתורת הארץ.

קדושת יריחו שבה התחילה קדושת הארץ דומה לשל ירושלים ולכן נשמעו הקולות של ירושלים וריח הקטורת רק שם ולא במקום אחר. כמוש"כ הראב"ד בתמיד, רואים שקדושת ירושלים מקבילה לקדושת הארץ, בתש"ח התנחמה הכנסיה שלמרות שהיהודים חזרו לארץ, אבל ירושלים הקדושה לא הייתה בידינו. ולכן היה מאד חשוב מה שהר ציון היה כבוש בידינו, לכן כנראה הקברים של מנהדסים בוני החומה ששיחדו אותם להשאיר את הר ציון מחוץ לחומה נשאר עד ימינו ליד שער יפו, חשוב מאד לעזור להבין את הקורה, שלכן נשאר הר ציון מחוץ לחומה. ירושלים כוללת את מעלת הארץ ואת מעלת המקדש כמטבע התפילה במועדים והביאנו לציון עירך וירושלים בית מקדשך.

עוד למדנו שיש שני ירושלים, ירושלים של מעלה וירושלים של מטה, וירושלים של מעלה מכוונת נגד ירושלים של מטה. מה שמורה על קדושתה היתירה.

שם העיר לעתיד "ה' ה' שמה", בצילום לווין התגלה שצורת הרי ירושלים נראים כמו שם הויה!

הנוצרים והמוסלמים יחסו לעצמם קשר למקום. ולא היהודי ולא הנוצרי במכה ולא היהודי ולא המוסלמי בוותיקן, כמו הארץ שנקראת חמדה כי חמדו גויים רבים אותה. וידועה תופעה שמכונה "סינדרום ירושלים" כמאתיים איש מהעולים לירושלים לוקים בשגעון, ומתוכם כשמונים אחוז גויים, כנראה שזה בא להורות שאין לגויים שייכות עם קדושת ירושלים.

בנחמה נאמר ישעיהו מ' ב'): הִבְרֵוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלַיִם... ולהפך בחורבן (איכה א' ח'): וַיִּזְטֹא וַחֲטָאָה יְרוּשָׁלַיִם... ובעונש

הפוסקים את חובת התיקונים שמחייבת התשובה במקרים אלה. ואחרי כל הוראות שהורו היתר לעצמם קשה לומר שהם שוגגים כי זה נחשב כקרוב למזיד, לכן הבאתי לבסוף את הכתוב במלואו, שאין ספק שזו רשעות לגרום סיכון מוות בגלל כל סיבה שבעולם. ואלו וודאי נכשלו במבחן והתשובה שלהם קשה עד למאוד, מכמה סיבות: א) עצם הנזק הרוחני והגשמי שגרמו לאנשים. ב) הם גם לא יודעים את מי הזיקו שיוכלו לפייס אותם או לפצות אותם על נזקם.

כאן נעמוד על העובדה המצערת שיש שלא חוששים להלכה כמבואר במשנה ברורה בביאור הלכה סי' (?) שבעת מגפה יש לכסות את הפנים. וגם למה שכתוב בשולחן ערוך הלכות יום כיפור שאם שני רופאים אומרים לחולה שהוא צריך לאכול, אז אפילו אם רופאים רבים אומרים שאינו צריך, הוא צריך לאכול ואין להתחשב בדעת המחמירים לצום. ובימינו רוב מוחלט של מומחי הרפואה בעולם ובארץ סבורים שהמסכה הכרחית למנוע הדבקות והוא פיקוח נפש הרבה יותר מהאכילה ביום כיפור שנוגע רק לאדם עצמו, וכאן ח"ו זה עלול לגרום מוות לאין ספור אנשים. ובכל זאת ישנם רבים שאין נוהגים כפי שצריך לנהוג כל אדם ועוד יותר שומר מצוות, שיש בזה גם חילול ה' וגורם להסתה נגד שומרי התורה ומרחיק אנשים מלהתקרב לתשובה.

עובדה חמורה זו מראה את ההבדל בין מי שיהדותו היא בבחינת מצוות אנשים מלומדה שהמצווה המיוחדת של ונשמרתם בצורה שלא רגיל היה בעבר כמו כיסוי הפה, ריחוק אחד מהשני, סגירת בתי כנסת אינה מעוררת אותו לקיימה. כמו שכתב בשערי תשובה (שער ג') את משמעות הכתוב וחומרות, ככתוב (ישעיה כ"ט י"ג-י"ד) "וְהָיָה יְרֵאָתָם אֵתִי מִצֵּאת אֲנֵשִׁים מִלְמַדָּה. לְכֹן הִנְנִי יוֹסֵף לְהַפְלִיא אֶת הָעַם הַזֶּה הַפְּלֵא וְהַפְּלֵא וְאֶבְדֶּה זִכְמוֹת וְזַכְמוֹ וּבְיַת גְּבוּיֵי תַסְתַּרְתִּי" שצריך לחדש תמיד מערכי מחשבות ביראת שמים להתבונן ביראת שמים וגם להתבונן במציאות החדשה שנקראת לפני האדם ולהתאים את עבודת ה' לפי המציאות המשתנה.

הרב יצחק ברויאר כתב על הכשלוך של ההנהגה הדתית בזמן ההשכלה משום שדבקה ב"אתמול" ולא הכינה כלים להתמודד עם השינויים שחלו בעולם, התורה היא נצחית ולא המציאות, שהיא משתנה ללא הרף, ועל האדם להתאים את עצמו למציאות כפי שההלכה מורה במציאות החדשה. וזו הייתה סיבת הצלחת הרש"י הירש שהכין כלים להתמודד עם המציאות החדשה. ועם ישראל חב לו הרבה מהיהדות, כי שרה שנירר הייתה תלמידה של שיטתו, ובכח זה בנתה את בית יעקב שהחזיר עטרה ליושנה, והרש"י שם דגש חזק על הצורך לבנות את היהדות על ידיעה של מהותה, ולא רק על מסורת האתמול.

לדוגמה על הקושי להתאים את עצמנו למציאות חדשה. מציאת התכלת בימינו, נתקלה בהתנגדות עצומה עוד בראשית החיפוש אחר התכלת, כמו שהיה עם הרבי מראדזין שחשב שמצא את התכלת, היה נרדף מכל מיני חוגים ואנשים, עד שמספרים שנאלץ להגן על עצמו ונשא עמו אקדח!

אמנם היהדות עצמה בנויה על האתמול - זאת התורה לא תהיה מוחלפת, אבל היא בנויה גם על המחר, ויודעת לכבד את החידוש לרגלי התורה הנצחית. לכן היהדות מכבדת הן את הזקן המסמל את האתמול, והן את הילד המסמל את המחר. וזה בכלל הכתוב (הושע יא, א): "כִּי יֵעַר יִשְׂרָאֵל וְאֶבְדָּהוּ". תמיד גם בעת זקנה הוא גם נער המתחדש. וזה בכלל הכתוב (תהלים קמח' יב'): "יְקַיֵּם עִם יְעָרִים - שמהללים את ה'. וכן הכתוב בעניין ירושלים כשתבנה (זכריה ח' ד'-ה'): "...עַד יֵשְׁבוּ יְקַיֵּם וְיִקְוּת, בְּרוּזוֹת רְיוּשָׁלַם;

בספר תולדות ארץ ישראל (ח"א עמ' 202 - תחת הכותרת: "זעקי ארץ לא אהובה") כותב: "...נלחמנו לאו דווקא בכח הנשק במשך מאה שנים כמעט לחזור ולזכות בארץ ישראל כמדינה יהודית, והנה כשזכינו בה והיא בידינו אנחנו הולכים ומפסידים אותה רוחנית, ואולי גם מעשית, וכך אחרי דורי דורות של אהבת הארץ של תפילות וגעגועים, אחרי שני יובלות של מאבק התיישבותי מדיני וצבאי עדיין אין לנו מולדת, יש לנו מדינה, ממשלה, אדמות, שטחים, קרקעות ומגרשים, אך מולדת אין!

עוד כותב שם: "שמצד אחד קיים קשר נפשי עמוק שאין כמותו בעמים אל חבל הארץ הזה ממרחק של אלפי מילין ושל מאות שנים, הקשר הזה איפשר את יצירתה של הציונות ואת הקמתה של מדינת ישראל, דברים שנראו מופרכים לגמרי מכל הבחינות, הקשר הזה מלכד עם שהיו מופרדים זה מזה במשך מאות שנים מושך אותו מקצווי עולם... ואילו הצד השני הוא וויתור על הארץ ובריחה ממנה תחילה על ידי פרטים ואחרי כן גם על ידי רבים כשהליך החוזר על עצמו כמה וכמה פעמים במשך הדורות...". טעם הדבר הוא כאמור, שהקשר לארץ אינו קשר טבעי, הוא קשר רוחני, ולכן הארץ מושכת אליה את הראוי לגור בה ודוחה את מי שאינו ראוי לגור בה."

יחס נכון לארץ ישראל וקדושתה

בקונטרס ארץ חמדה (לרבי משה צוריאלי) צוטטו דברי הגרא"י הכהן קוק, שאף שהיה מהמסנגרים הגדולים על הציונים שהתיישבו בארץ למרות היותם רחוקים מתורה, בכל זאת כתב עליהם דברים חמורים ביותר (אגרת משנת תרס"ח): "...היד המחומשת בהפקרות בלי זכר לקדושת ישראל... המלבישה את החיים צורה ישראלית מבחוץ במקום שהפנים כולו הוא אינו יהודי, העומד להיות נהפך למשחית ולמפלצת, ולבסוף גם כן לשנאת ישראל ושנאת ארץ ישראל כאשר נוכחנו על פי הנסיון, היד הטמאה הזאת תתגבר, אין די ביאור גודל האסון אבל בה' בטחוני שלא יתן למוט רגלינו... נהפכו מאוהבי ארץ ישראל לשונאיה ומנאציה... בעינינו אנו רואים את המצב האיום והמחריד שלא יוותר דבר מכל הקנינים החיצוניים שנתרוקנה נשמתם... ועינינו הרואות - כי מאהבת האומה והארץ וחיבת השפה וכו' עם מאסה של תורה, עד שנאת כל אלה ותיעובם הוא רק מהלך קצר של איזה שנים עתה כאשר הסיגים והבדילים הגמורים מוכנים להיפרד מעל ארץ חמדה...".

בעניין החוסר בשמירה מהמגפה

עָרִים רָאָה רָעָה זִסְתָּר פְּתָאִים עָבְרוּ וְעָנְשׁוּ (משלי כ"ז י"ב). בנבואת דניאל (יב, י) נתגלה לנו שיהיה תהליך צירוף לפני אחרית הימים: "וְיִתְבָּרְרוּ וְיִתְלַבְּנוּ וְיִצְרְפוּ רַבִּים וְהָרְשִׁיעִי וְרְשָׁעִים וְלֹא יִבְיֵנוּ כָּל רְשָׁעִים וְהַמְשִׁכִּים יִבְיֵנוּ". מסתבר מאד שהמגפה הזו היא אחת המבחנים אשר עליהם הכתוב הנזכר. בתחילה היה נראה שאלו שלא נזהרים בכיסוי הפנים וכדומה אין זה אלא טעות וחוסר הבנה, אולם אחר שהתפרסמו עובדות חמורות ביותר שאנשים שחשו בסימנים והמשיכו להופיע בקרב אנשים, וכן אנשים ששלחו ילדיהם ללמוד בחיידרים או בבתי הספר בשעה שאומתו כחולים או אנשים שהיו צריכים להיות בבידוד ולא שמרו את ההוראות והדביקו אחרים, הרי כל ביטול התורה, בישיבות שנסגרו בגללם וכן החיידרים שנסגרו בגללם, ומנייני תפילה שהתבטלו, אין לתאר את גודל חטאם על התורה והמצוות אין סוף שביטלו במעשיהם. וגם הנזק שגרמו לאנשים ואולי אף גרמו מוות למרות הידיעה שהם עלולים לגרום זאת, למרות כל הסיבות שבגללם הורו לעצמם, הרי התשובה על מי שגם להריגת אדם היא קשה ביותר, וחייבים לברר אצל

יידבק, כסיפור בגמרא על מי שזרק אבנים משדהו לרשות הרבים. ועבר חסיד שם ואמר לו: ריקא עד מתי אתה מסקל אבנים מרשות שאינה שלך לרשות שלך, לגלג עליו אותו אדם, לימים נצרך אותו האיש ומכר שדהו, ועבר שם ונתקל באותן האבנים, אמר: יפה אמר לי אותו חסיד.

הסכנה הגדולה בבקיעת "חומות החרדיות"

חומת ירושלים מסמלת את כח הקדושה של העיר וכשהחומה נפלה אין לאכול בה קדשים! אבל בשילה לא היו חומות והיה נאכל בכל הרואה. החומה של הגטו הצילה את היהודים בגלות, ולכו כאשר בגלל המהפכה הצרפתית נפלו החומות קרה אסון גדול להרבה חלקים מהציבור, וזה כי לא הוכנו כלים מתאימים, היו אז תנועות חדשות שסייעו להציל את עם ישראל, החסידות סביב לאדמו"ר היו חומות פנימיות, והישיבות של תנועת המוסר ושיטת הרש"ר לחינוך פנימי, בקרב חניכי הרב הירש היה מעשה שילדה קטנה (כמדומה שזו היתה אמו של רבי יצחק שלמה זילברמן) שבתוקף החוק נאלצה ללכת לבית ספר גם בשבת, אבל באה רק ברגל וללא ילקוט המורה ביה ולגלג עליה על כך לפני כל התלמידים, והיא לא איבדה עשתונות אלא פנתה אל המורה ואמרה צר לי מאד עליך שאינן מכיר בערך השבת. גם שרה שנירר מייסדת בית יעקב, גם היא למדה את שיטת הרש"ר ועל פיה בנתה את תנועת בית יעקב הצילה את היהדות על ידי נשותינו המוסרות נפשם שהבעלים ילמדו תורה וילדיהם יהיו בני תורה. וטורחות לפרנס את המשפחה במקום הבעל הלומד. עד כמה אין לסמוך על חומה בלבד יעיד סיפור זה: היה יהודי שגידל חמשה ילדים בטבריה של עשרות שנים לפנינו כשהיהדות שם הייתה חלשה, והצליח בחינוכם, אחר זמן החליט לעבור למקום תורה כדי להוסיף להם ולאסונו שם איבד את החינוך שלהם כי היה בטוח בחומה שהעיר יצרה ולא היה צריך ללמדם להלחם נגד השפעה מבחוץ.

הדברים האלה חזרו בעווננו עתה שתלמידים רבים שלמדו בישיבות וגדלו בתורה, מכת חומות הישיבה שהגנו עליהם וקרה אסון גדול לרבים מאלה שבגלל המגפה נסגרו ישיבות ונהיו חשופים ללא החומה ואבדו את כל מה שהיה להם כי לא חונכו להיות עובדי ה' מתוך הכרה פנימית. וצריך לזכור אמנם תלמוד תורה הוא כנגד הכל אבל לא במקום הכל. ואילו היו מחונכים להיות עובדי ה' בכל מקום ובכל מצב כמו שמורות ארבע כנפות הציצית, ארבע הבתים של תפילין של ראש, לקיים תורה ומצוות בכל מקום ובכל מצב לא היו מאבדים נערים רבים.

המכון להסרת מכשול איסור תולעים לזיכוי הרבים!
ניתן להזמין הרצאות מהרב שליט"א בעניין תולעים ודרכי הטיפול בהם 054-841-6169

לעילוי נשמת מייסדה בן תמרה ויצחק ת.נ.צ.ב.ה.

תרומות והקדשות: 052-718-9446, 058-325-8278

ספרי רבנו על המדף: 1. ציון בית חיינו – חלק א', 2. ציון בית חיינו – חלק ב', 3. אבלות החורבן – הלכה, 4. אבלות החורבן – השקפה 5. עלונים "דבר חודש בחודשו" ממספר 1 עד מספר 50 בכריכת ספר.
להשיג את הספרים בחנות "יש כיוונו" [סריגת שוורץ], מלכי ישראל 1, ירושלים טל' 02-5383955

הודעה חשובה לבעלי פלאפון מפוקח: ניתן להתקשר למערכת בדוא"ל או בפלאפון ולקבל העלונים לפלאפון.

להערות והארות, ולקבלת העלון במייל ולתגובות: אש"ל – איגוד שומעי לקחו של רבינו: eeguds@gmail.com

וְאִישׁ מִשְׁעֶנְתוֹ בְּיָדוֹ, מִרֹב יָמָיו. וְרוּחוֹת הָעִיר יִפְלְאוּ, יְלָדִים וְיִלְדוֹת, מִשְׁזוּקִים, בְּרוּחוֹתֶיהָ.

במדור קהלת מסופר על רבי אבהו היה רגיל ללכת לקיסרי - מקום השלטון הרומי לבטל גזרות, ורגיל היה לחזור בפנים רציניות, פעם חזר משם שמח, נשאל על סיבת שמחתו; איזה חידוש בתורה שמע ששימח אותו וענה: תוספתא עתיקה מצאתי, היינו החידוש בתוך הישן. אמרו רז"ל: "איזהו חכם הרואה את הגולד". העיר החתם ספר: שהמילה נולד היא מסמלת את העבר, והרי הכוונה לעתיד, ובאמת החכם מתבונן בעבר וממנו הוא לומד על העתיד. וזה גם כעין הכתוב וישן מפני חדש תוציאו.

ושלושת החיות המסמלות את שלושת הזרמים בתרבות האנושית, החזיר מסמל את עשו =תרבות המערב, והגמל את ישמעאל והשה את עם ישראל, היה מי שפירש את העניין כך; לחזיר סימן כשרות אחד מפריס פרסה, שהוא מורה על הצעידה קדימה להעריך את החדש ואת הצעיר, ולא את הישן האתמול והזקן. הגמל להפך מעלה גרה ולא מפריס פרסה, מעריכים את העבר והזקן ואינם שייכים לחדשות המתחדשות ללא הרף, רק השה יש לו את שני הסימנים: מעלה גרה ומפריס פרסה, ועם ישראל יחד עם שמירת העבר בצורה יותר מכל עם אחר, יש להם את כח ההתחדשות. וזה בולט במיוחד בחדשנות הטכנולוגית הגדולה שקיימת במדינת ישראל כמעט יותר מכל מדינה אחרת.

השינוי מהמציאות הרגילה שהאדם הורגל בה היא קשה לאדם מאוד, מו"ר הגר"ח שמואלביץ' סיפר על הקושי שהיה במשפחתו להחליט על הבריחה ממיר בשואה, בכל יום הוא דחה למחרת, עד שהבין שצריך לעשות מעשה שינה מבכל יום, ואז הפך את הדברים שבבית להכנים לבריחה ואז ההחלטה קרמה עור וגידים, והביאה לבריחה. כעין זה היה אצל משפחה לא דתית שזכו להכיר שהתורה היא אמת והחליטו לשמור תורה ומצוות, והדבר נדחה מיום ליום, עד שיום אחד החליט הבעל לעשות מעשה והוא חבש כיפה, חבריו לעבודה ומכריו לעשות, המטירו עליו שאלות ותמיהות, אך הוא נשאר עם הכיפה, וזה הביא לבסוף שהחלו בשינוי מכל אורחות חייהם עד שזכו להגיע לשמירת תורה ומצוות בשלימות.

לכן מובן הקושי בשינוי הרגל החיים לצאת לרחוב עם מסכה על הפנים, במיוחד בקיץ החם, וגם הבושה להראות מוזר במסכה הזו. אבל כל אלו לא יכולים להצדיק ולו במשהו את הפשע החמור כאמור למעלה, ואדרבה, על קושי קיום המצווה נאמר בכל נפשך ובכל מאדך, שצריך למסור את הנפש על המצוות, וכאן אין זה מסירות נפש, רק קושי ואי נוחות, צריך לזכור את רבי עקיבא שאמר כל ימי הייתה מצטער מתי יבוא לידי ואקיימנה, שחיכה לזמן שיוכל למסור את הנפש, גם בייסורים הנוראים שעבר למען שמו. וכאן זה רחוק ממסירות נפש אבל זו הזדמנות גדולה לקיים מצווה חשובה, שבכל רגע שמכסים את הפה למנוע הדבקה מקיימים מצווה ולפעמים גם יש בזה משום קידוש ה'. כתוב (משלי ח' ה'): "שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יִדְעַ דְּבַר רָע..." היינו מי שמחכה למצוות כמו "...וְאֵבְיוּ שְׁמֵר אֶת הַדְּבָר" (בראשית לז' יא') ובכיסוי הזה, הרי בכל רגע אנו מקיימים מצווה גדולה של נשמרתם לנפשותיכם. אוהבי המלך שמחים להראות את אהבתם אליו במסירות נפשם לקיים את ציוויו.

הדאגה לאחרים

התוספות (ב"ק כג') מוכיחים מהגמרא שיותר צריך אדם להיזהר שלא יזיק ממה שלא יוזק, לכן גם מי שאינו חושש לעצמו אינו יכול בשום אופן לא לחשוש להיזק האחרים. ומי שאכפת לו שלא יזיק לאחרים מרוויח לעצמו שהוא לא